

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

Öncü ÇOCUK

Sayı: 114 • Yıl: 2025

İÇİNDEKİLER

4

TUTUMLULUKLA
BAŞLAR BEREKET

9

TELKÂRİ

10

CENNET VE
CEHENNEM
MAĞARALARI

13

QUOKKA

14

MENİK SANDIKTA
BÜYÜK HAZİNE

16

TÜRK KIZILAY

18

TEMİZ ELLER
SAĞLIKLI GÜNLER

24

AY'IN SIRLARI

26

MEHMET ÂKİF
ERSOY

30

GERÇEK OLMUŞ
BİR MASAL
ENDÜLÜS

34

ŞİFRELİ FIKRA

35

KİTAP VE FİLM

TÜRK STANDARLARI ENSTİTÜSÜ

Elâm-Kasım-Aralık

Yayın Türü
Yerel - Süreli

Sahibi
Türk Standartları Enstitüsü adına
Mahmut Sami Şahin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Gökhan Kuş

Baş Editör
Duygu Külah

Editör
Pınar Ünsal

Grafik Tasarım
Cihad Özönal

Çizer
Selin Sağlam

Psikolog
Aslıhan Merve Yıldız

Yayına Hazırlayan
KARAGÖZ
AJANS

Yayın Yönetim Yeri
TSE Kurumsal İletişim ve Pazarlama
Müdürlüğü Necatibey Cad. No:112
Bakanlıklar/Ankara

editörden

Merhaba genç arkadaşlarım,

Bu sayımızda hem geçmişin hem de bugünün değerlerini bir arada keşfediyoruz. Önce tutumluluğun önemini konuşuyor, öncü Kardeşlerin anlattığı hikâyelerden küçük adımların büyük farklar yaratabileceğini öğreniyoruz.

Ardından Cumhuriyet'in kalbi Ankara'ya uzanıyor, bu güzel şehrin neden başkent seçildiğini hatırlıyoruz. Ve tabii ki Cumhuriyet Bayramımıza kutluyoruz. Bu zorlu yıllara değinmişken milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u unutmuyor, onu şair kişiliği dışında da tanıtıyoruz.

Sonra rotamızı biraz uzaklara, İspanya'daki büyüklü Endülüs topraklarına çeviriyoruz. Elhamra Sarayı'nın zarif kemerleri, Kurtuba Camii'nin sütunları ve masal gibi bahçeleriyle Endülüs'ün kültürünü, doğasını ve lezzetlerini anlatıyoruz.

Yolculuğumuz burada bitmiyor tabii! Telkârinin ince işçiliğini, biricik uydumuzu Ay'ın sırlarını, ceviz ağacının doğa dostu gücünü, Mersin'deki Cennet ve Cehennem Mağaralarının gizemini ve sevimli Quokka'nın gülümseyen yüzünü de sayfalarımıza taşıdık. Kuruluşunun 157. yılında şefkatle dokunan, yüreklere umut dolduran Türk Kızılayı da unutmadık.

Sizi biraz düşündürecek, biraz da gülümsetecek konularla dolu bu sayımızda yine birlikte öğrenmeye, keşfetmeye var mısınız?

Tutumlulukla başlar bereket

Geçtiğimiz günlerde sınıfımızda "tutumluluk" konusunu işliyorduk. Zeynep Öğretmenimiz tutumlu olabilmek için neler yapmamız gerektiğini sordu. Arkadaşlarımızdan biri hemen söz aldı: "Kullanmadığımız alanlardaki lambaları kapatmalı, dişlerimizi fırçalarken suyu boşa akıtmamalıyız öğretmenim." Sınıfımızdaki tüm çocuklar zaten böyle davranıyordu. Bizler tasarrufu bilen ve kaynaklarımızı korumak isteyen çocuklardık. Bu güzel örneğin ardından ben de hemen söz aldım ve bir örnek verdim: "Cumartesi akşamı annemin sofraya getirdiği ekmekler artmıştı. Ertesi gün olduğunda ise bayatlamıştı. Pazar kahvaltısı için üzerine tereyağı sürüp, peynir ve domates koyup fırına verdik. Ve çok lezzetli minik pizzalar elde ettik. Bu da tutumluluk sayılır mı öğretmenim?" Zeynep Öğretmen: "Çocuklar, her ekmek lokmasının arkasında büyük bir emek vardır. Toprağı süren çiftçinin, buğdayı öğüten

değirmencinin, ekmeği pişiren fırıncının... Yiyecekleri değerlendirmek hem emeğe hem de doğaya saygımız olduğunu gösterir. Sizin bayat ekmekleri değerlendirmeniz de çok güzel bir tutumluluk örneği Adacığım.'

Sınıfımızdaki diğer çocuklar da tutumluluğa örnek olabilecek çok güzel anılar anlattı. Mesela Zafer ailesinden uzaktan kumandalı bir oyuncak araba istemiş. Babası da ihtiyaç ve isteklerini ayırt etmesi gerektiğini söylemiş. Babasına göre bu bir ihtiyaç değilmiş; zaten uzaktan kumandalı arabası varmış. Zafer babasının bu lafına çok içerlemiş ve harçlıklarını biriktirmeye başlamış. 6 ayın sonunda kendisine araba alabilecek kadar parası olmuş. Ancak bir araba almak yerine spor ayakkabı almış. Çünkü geçen sene alınan ayakkabı artık ayağına küçük geliyormuş. Zafer para biriktirdiği süreçte babasının söylediklerinin kıymetini anlamış, istek ve ihtiyaç arasındaki farkı ve parasını doğru kullanmayı öğrenmiş. Zeynep Öğretmen bu hikayeyi çok beğendi. 'Tutumlu olmak isteklerimiz ve ihtiyaçlarımız arasındaki farkı öğrenmektir. Bir şey satın alırken 'Gerçekten buna ihtiyacım var mı?' diye kendimize sormalıyız Örneğin, mont bir ihtiyaçtır ama üçüncü montu almak bir istektir.' dedi.

Kardeşim Ali de bir örnek verdi: "Birkaç gün önce musluğumuza giden borulardan birinin şıp şıp damlattığını fark ettik. Tamirciyi aradık ama akşama ancak gelebileceğini söyledi. Damla damla bile olsa suyun boşa akmasına gönlüm razı olmadı. Altına bir kova koydum; akşama kadar kova ağzına kadar suyla doldu. Bu suyla ne mi yaptık? Ada ile beraber evimizdeki çiçekleri suladık. Ne de olsa 'Damlaya damlaya gl olur.' değil mi ğretmenim?" Ali'nin anlattıklarından sonra ğretmenimiz tutumlulukla ilgili pek çok atasözümüz olduğunu söyledi. Biz de sınıfa birkaç tanesini hatırladık. Mesela, "Ak akçe kara gün içindir." sözü gereksiz harcama yapmamamızı, paramızı zor günler için saklamamızı ğtyordu. "Sakla samanı, gelir zamanı", önemsiz görünen şeylerin ileride çok işimize

yarayabileceğini söylüyordu. "Ayağını yorganına göre uzat." ise gelirimize göre harcama yapmamız gerektiğini vurguluyordu.

O gün Ali ile beraber okuldan eve gelince tutumluluğun ne kadar önemli olduğunu konuştuk. Kumbaralarımızdaki parayı neye ihtiyacımız varsa ona harcamaya karar verdik. Tutumluluk denince aklımıza sadece maddi şeyler geliyor ama zaman da israf edilmemeli. Nasıl paramızı harcarken dikkat ediyorsak, zamanımızı da boşa harcamamalıyız. Bir işi ertelemek ya da oyuna dalıp görevimizi unutmak zaman israfı sayılır. Uykuda geçirmemiz gereken süreyi daha fazla konuşarak harcamamak için ışıkları kapattık ve güzelce uykuya daldık.

Güvenli Asansör Güvenli Yaşam

Öncü Çocuk dergisinin akıllı okuyucuları 12 yaşından küçük olanların asansöre mutlaka bir yetişkinle birlikte binmesi ve düğmelere oyun amaçlı basması gerektiğini bilir.

Asansör, günlük hayatımızda çok sık kullandığımız ve hayatımızı kolaylaştıran bir icat. Sadece yaşlılar ve engelliler değil, herkes için hem zaman kazandırıyor hem de konfor sağlıyor. Hayatımızın bir parçası olan bu sistem pek çok elektrik ve elektronik bileşenden oluşuyor. Bunlardaki en küçük bir anıza düşme ve sıkışma gibi ciddi kazalara yol açabiliyor. Asansörler can taşıdığı için fren, kablo, kapı, sensör, motor gibi bölümlerinin düzenli olarak kontrol edilmesi gerekiyor. İşte bunu ülkemizde Türk Standardları Enstitüsü yapıyor. Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliği'ne göre asansörlerin yıllık kontrollerini gerçekleştiriyor ve "kusursuz", "hafif kusurlu", "kusurlu" ve "güvensiz" olma durumuna göre bilgi etiketleri veriyor. Bu etiketler genellikle asansör kabinine görünür bir şekilde asılıyor.

Asansörde kırmızı renkli bilgi etiketi görürseniz o asansör **"güvensiz"**dir. Asansöre binmeyin ve yanınızdaki büyüğe bu konuda bilgi verin.

Sarı renkli bilgi etiketi görürseniz bu o asansörün **"kusurlu"** olduğu anlamına gelir. Asansörle ilgili yönetim ve servis en kısa sürede önlem almalıdır.

Mavi renkli bilgi etiketi görürseniz bu o asansörün **"hafif kusurlu"** olduğu anlamına gelir. Asansöre binebilirsiniz ancak ilgili yönetim ve servis hafif kusurları gidermelidir.

Yeşil renkli bilgi etiketi görürseniz bu o asansörün yetkili kuruluşlardan **"kusursuz"** olduğuna dair onay aldığı anlamına gelir. Güvenle binebilirsiniz.

Sabır, sanat ve gelenek danteli:

Telkâri

Hiç gümüşten yapılmış dantel gördünüz mü? Telkâri tam da böyle bir şey. Gümüşün eritilmesi, çok ince teller haline getirilmesi; tellerin çeşitli aletler yardımıyla örülmesi, kıvrılması ve lehimlenmesine dayanan bir el sanatı. Küçük kutular, ayna kenarları, Kuran muhafazaları, servis tepsipleri gibi objelerin süslenmesinde de kullanılır ancak telkâri genellikle Anadolu'daki onlarca takı sanatından biri olarak bilinir.

Bu sanatın Mîlattan Önce 3000'li yıllara uzandığı tahmin edilir. İlk olarak Mezopotamya'da bulunan kral mezarlarındaki eşyalarda örneklerine rastlanmıştır. Mezopotamya'dan önce Anadolu'ya, 15. yüzyılda ise Osmanlı İmparatorluğu'nun etkisiyle Balkanlar ve Avrupa'ya yayıldığı düşünülür.

Telkâri Anadolu'nun hemen her yerinde icra edilir. Trabzon ve Ankara'nın Beypazarı ilçesinin telkârisi meşhurdur. Ancak bu sanatın Anadolu'daki en önemli merkezi Mardin'dir. Şehrin Midyat ilçesinde bir Telkari Müzesi bulunur. 2023 yılında açılan müzede Roma İmparatorluğu döneminden bu yana telkâri sanatının örnekleri sergilenir.

Yer altında gizlenen güzellik

Cennet ve Cehennem

Mağaraları

Mersin'in Silifke ilçesinde, doğanın binlerce yıl önce oluşturduğu iki gizemli mağara bulunur: Cennet ve Cehennem Mağaraları. Aslında bunlar mağaradan ziyade birer obruk. Yani yer altı suları, kayaları zaman içinde eritmiş ve dev çukurlar meydana getirmiş.

İki çukur arasında 80 metre mesafe bulunuyor. Biri Cennet Çöküğü, diğeri Cehennem Çukuru olarak da isimlendiriliyor. Her ikisi de adeta cenneti düşündüren yemyeşil bir doğanın içinde bulunuyor ancak onlara Cennet ve Cehennem isimlerinin verilmesinin pek çok nedeni var.

Biraz heyecan yaşamak, biraz spor yapmak, biraz da su sesiyle huzur bulmak istersiniz 135 metre derinliğindeki Cennet Mağarasına inmelsiniz. Ancak tam 452 merdiven boyunca sabretmelisiniz. Merdivenleri indikçe önce bir serinlik yüzünüze vurur, yavaştan su sesini de duymaya baş-

Türkiye'de yer altı sularının kalker (kireçtaşı) kayaları eritmesiyle oluşmuş pek çok doğa harikası bulunuyor. Bu tür oluşumlara karstik şekiller deniyor ve özellikle Akdeniz Bölgemizde çok görülüyor. Antalya'daki Güver Uçurumu, Karain ve Damlataş Mağaralarını karstik şekillere örnek olarak verebiliriz.

larsınız. En derin noktaya gelmeden önce bir kilise bulunur. Üstü açık olarak inşa edilen bu kiliseyi 5. yüzyılda Aziz Paulus adında

birinin Hz. Meryem'e ithafen yaptırdığı bilinir. Mağaranın en derin yeri Temmuz sıcaklığında bile gitseniz serin ve nemlidir. Burada yer altı suları ile beslenen oldukça küçük bir akarsu vardır. Bu su kayaların arasından usulca akar. Cennet Mağarası'nı ziyaret edenler, serin havayı ve suyun şırıltısını hissedince buraya neden "Cennet" denildiğini daha iyi anlar.

Önceleri buraya sadece merdivenle inilip çıkılıyormuş. Sonradan bir asansör yapılmış. 65 yaşın üzerindeki ve engelli bireyler asansörle inip çıkarak bu doğa harikasının gizemlerine tanık olabiliyor. İnerken değil ama çıkarken asansörü tüm ziyaretçiler kullanabiliyor.

Cehennem Mağarası'na inmek ise mümkün değil. Derinliği 128 metre olsa da dik duvarlarla çevrili olduğu için merdiven inşa edilememiş. İnsanlar orayı tehlikeli ve ürkütücü buldukları için "Cehennem" demişler. Çukurun dibine inilemiyor ancak burayı yukarıdan izlemek isteyen ziyaretçiler için camdan bir seyir terası bulunuyor.

Cehennem Çukuru'nun ta Sicilya'daki Etna Yanardağıyla bir bağlantısı var. Yunan Mitolojisi'nde tanrıların tanrısı olduğuna inanılan Zeus, ağzından ateşler çıkaran ejderha Typhon'la bir kavgaya tutuşur. Nihayetinde Zeus kazanır ve Typhon'u Cehennem Çukuru'na hapseder. Hikayenin devamında

ise Typhon'u buradan çıkarıp Etna Yanardağı'na atar. Bazı Antik Yunan eserlerinde Zeus ve Typhon'un dövüş sahnesinin resmedildiğini görürüz.

Bugün Cennet ve Cehennem Mağaralarına bakan herkes, binlerce yıllık bu doğa mucizesine hayran kalır. Bir gün burayı ziyaret etmek isterseniz tabanı kaymayan bir spor ayakkabı tercih etmeli ve yanınıza mutlaka su almalısınız.

Cennet Mağarası 135 metre, Cehennem Mağarası ise 128 metre derinliğinde. Cennet Mağarası'na merdivenle inmek mümkün ancak Cehennem Mağarası'nı çevreleyen kayalıklar çok dik olduğu için buraya inilmiyor. Ziyaretçiler mağarayı cam terastan izleyebiliyor.

Bu hayvan hep gülümsüyor: Quokka!

Quokkalar tıpkı kangurular gibi sadece Avustralya'da yaşayan keseli hayvanlardır. Kangurularla akraba olsalar da bir kedi kadar küçüktürler.

Quokkalar çoğunlukla geceleri aktiftir. Yaşadıkları bölge çok sıcak olduğundan gündüzleri uyuyarak geçirmeyi tercih ederler.

Quokkaların sürekli gülümsüyormuş gibi bir yüz ifadesi vardır. Bu da onları turistler için oldukça fotojenik yapar. Dünyada en çok özçekim (selfie) yapılan hayvanın quokka olduğunu söyleyebiliriz.

Bu sevimli hayvanlar otçuldu; yaşadıkları bölgeye özgü bitkilerin yapraklarıyla beslenirler. Ayrıca çok uzun süre su içmeden yaşayabilirler.

Bu sevimli hayvanların nesli ne yazık ki tükenmek üzeredir. İnsanlar quokkalarla fotoğraf çekmek için uzun yollar tepse de Avustralya'da, özellikle quokkaların yoğun bulunduğu Rottnest Adası'nda onlara dokunmak yasaktır.

Minik sandıkta büyük hazine

CEVİZ

Ceviz ağacı görebileceğiniz en heybetli ağaçlardan biridir. Boyu 40 metreye ulaşabilir. Yaşlı bir ceviz ağacının çapı ise 140 santimetre civarında olabilir. Yani bir ceviz ağacının kucaklamak isterseniz, 7-8 çocuk bir araya gelmelisiniz.

Ceviz ağacı 400 yıl kadar yaşayabilir. Gövdesi çok sağlamdır. Bu yüzden mobilya ve müzik aleti yapımında kullanılır.

Türkiye'de pek çok çeşit ceviz yetişir. Bunların bazıları coğrafi işaretlidir. Mesela Kaman cevizi, Bahçesaray cevizi, Niksar cevizi. Türkiye, yurt dışına ceviz ihraç eden ülkelerden biridir. Ceviz Osmanlı saray mutfağında da önemli yer tutarmış.

Peki, çok lezzetli olan bu meyvenin sağlık açısından da çok faydalı olduğunu biliyor musunuz?

Cevizin içinde sağlığımız için önemli olan **omega-3** yağ asidi bol miktarda bulunur. Ayrıca folik asit, fosfor, bakır, E vitamini, B vitamini gibi çeşitli mineral ve vitaminler de vardır.

Coğrafi işareti nedir?

Türk Patent ve Marka Kurumu coğrafi işareti şöyle tanımlar: "Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işarettir. Gıda, tarım, maden, el sanatları, sanayi ürünleri coğrafi işareti tesciline konu olabilir."

Bir buçuk asırdır yardımın adı: Türk Kızılay

Bir yerde bir felaket yaşandığında aklımıza o gelir. “Yardım” kelimesinin yaşayan hali, yetişkinlerin ve çocukların kalbinde iyiliğin simgesi: Türk Kızılay. Şefkatle dokunur, yüreklere umut taşır. Hem de tam 157 yıldır.

1800’lü yıllarda hem dünya hem de ülkemiz savaşlarla boğuşuyordu. İşte o yıllarda, yaralanan veya hastalanan askerlere yardım etmek amacıyla “Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti” kuruldu. Bu cemiyetin adı ilerleyen yıllarda pek çok kere değişti. 1935 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından cemiyete “Kızılay” adı verildi.

Yaralanan askerlere yardım etmek amacıyla kurulduğunu söyledik, ancak Kızılay savaş zamanında Türklere esir düşen düşman askerlerine de insancıl yardım yapacak erdemdeydi. İşte bu iyiliktir. İyilik hareketi zamanla büyüdü, güçlendi ve bizim Türk Kızılayımız oldu.

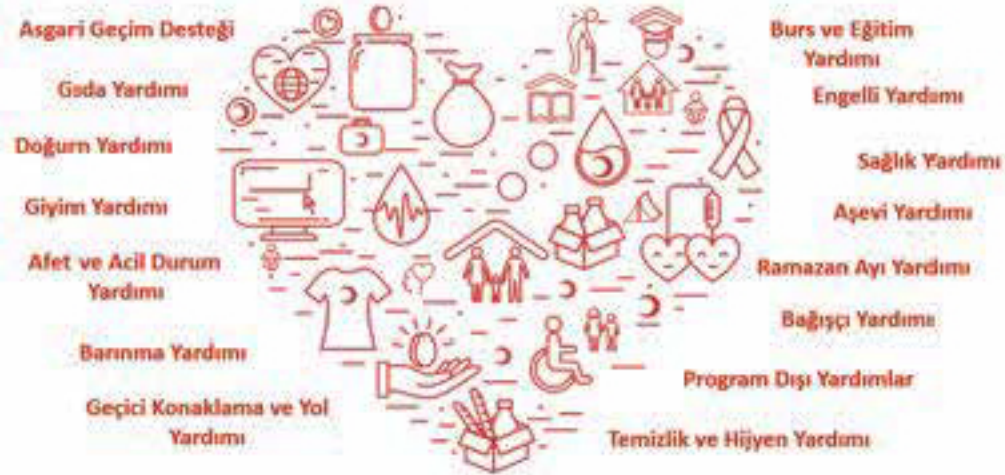
Türk Kızılay, savaş yıllarında sivil halkın bakımı ve korunmasına yardım etmiş, doğal afetlerde halka barınak ve beslenme imkanı sunmuş, ilkyardım ve kanla ilgili hizmetler vermiş. Ama Türk Kızılay bugün çok daha fazlası... Yurt içinde meydana gelen doğal afetler sonrasında afetzedele-

re acil beslenme ve barınmayla ilgili yardımcı oluyor. Ayrıca aşevi, huzurevi, öğrenci yurdu gibi hizmetleriyle mağdur insanların yardımına koşuyor. İlk Yardım Merkezlerinde eğitim düzenliyor ve halkın ilk yardım konusunda bilgili ve bilinçli olmasını sağlı-

yor. Sadece Türkiye içinde değil, yurt dışındaki afetlerde dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin çalışma yapıyor. Ve tabii ki kan hizmetleri... Türk Kızılay, ülkemizin ihtiyacı olan kanı bağışçılardan karşılıyor.

Kimler kan verebilir?

Türk Kızılay, "18-65 yaş aralığında 50 kilogramın üzerindeki her sağlıklı birey kan bağışçısı adayı olabilir." diyor. Biz çocuklar belki kan verecek yaşta değiliz ancak bu konuda bilinçli olmamız çok önemli. Çünkü bir gün bizim veya sevdiklerimizin de kana ihtiyacı olabilir. Küçük bir yardım, bazen hayat kurtaracak kadar kocamandır.

Temiz eller, sağlıklı günler

Ellerimizle gün boyunca pek çok yere dokunuyoruz. Kapı koluna, kaleme, asansör düğmesine, oyun parkındaki salıncağa, oyuncaklarımıza... Biz farkında olmasak da yüzeylere dokunduğumuzda mikroplar elimize geçiyor ve oradan da dokunduğumuz diğer yerlere bulaşıyor. Ellerimiz temiz gibi görünse bile aslında pek çok mikrop barındırıyor. Yüzümüze dokunduğumuzda bu mikroplar ağız ve burnumuzdan vücudumuza giriyor ve çoğalarak bizi hasta ediyor.

Başka hiçbir koruyucu önlem almadan sadece el yıkayarak pek çok hastalıktan korunabileceğimizi biliyor musunuz? Tabii ki ellerimizi sürekli yıkayamayız. Ancak mutlaka yıkamamız gereken durumlar var. Gelin bunlara hep birlikte bakalım.

DIŞARIDAN EVE GELİNCE

Mikroplar, tutundukları yüzeylerde bir süre daha hastalık yapıcı özelliklerini korurlar. Gün içerisinde dokunduğumuz yerlere bizden önce hasta birileri dokunmuş, mikroplar bizim elimize geçmiş olabilir. Bu yüzden dışarıdan eve gelince el yıkamak çok önemlidir.

YEMEK HAZIRLAMADAN, YEMEDEN ÖNCE VE YEDİKTEN SONRA

Yemek hazırlamadan ve yemeği yemeden önce ellerimizi yıkamalıyız çünkü ellerimizdeki mikroplar yiyeceklere bulaşabilir. Bu da mide rahatsızlıklarına veya gıda zehirlenmelerine yol açabilir. Temiz ellerle yemek hazırlamak sağlığımız için çok önemlidir. Yemek yedikten sonra ise ellerimizi yıkamak gerekir; çünkü yemek sırasında ellerimize yağ, kırıntı gibi kalıntılar bulaşır.

TUVALETİ KULLANDIKTAN SONRA

Tuvaleti kullandıktan sonra ellerimizi mutlaka yıkamalıyız çünkü tuvalette çok fazla mikrop bulunur. Bu mikroplar fark etmeden ellerimize geçebilir ve elimizi yüzümüze ya da yiyeceklere dokunduğumuzda hastalık yapabilir.

ÇÖPLERE DOKUNDUKTAN SONRA

Çöplerin içinde mikroplar ve kötü kokulara neden olan atıklar bulunur. Bu mikroplar ellerimize geçip bizi hasta edebilir.

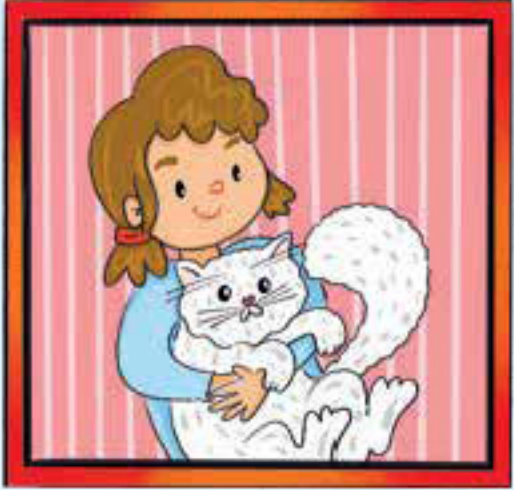
HAPŞIRDIKTAN VE ÖKSÜRDÜKTEN SONRA

Hapşırdıktan, öksürdükten veya burnumuzu sildikten sonra ağız ve burnumuzdan çıkan mikroplar ellerimize bulaşır. Bu mikropları dokunduğumuz yerlere taşırsanız ve başkalarının da hasta olmasına neden olabiliriz.

KIRMIZI ET, TAVUK, BALIK GİBİ PIŞMEMİŞ GIDALARA TEMAS ETTİKTEN SONRA

Pişmemiş etlere dokunduktan sonra ellerimizi mutlaka yıkamalıyız çünkü çiğ etlerde zararlı bakteriler bulunabilir. Bu bakteriler ellerimize geçerse başka yiyeceklere bulaştırabiliriz ve hasta olabiliriz.

KEDİ, KÖPEK VE TÜM DİĞER HAYVANLARLA TEMAS ETTİKTEN SONRA

Hayvanlara dokunduktan sonra, evde beslediğimiz hayvan dostlarımız bile olsa ellerimizi yıkamalıyız. Çünkü onların tüylerinde, patilerinde veya salyasında mikroplar bulunabilir. Bu mikroplar farkında olmadan ellerimize geçer, ağzımıza ya da gözümüze temas ederse bizi hasta edebilir.

HASTAYA TEMAS ETMEDEN ÖNCE VE TEMAS ETTİKTEN SONRA

Hastalarla temas etmeden önce ellerimizi yıkamak, onların sağlığını korur. Çünkü biz farkında olmadan mikropların onlara bulaştırabiliriz. Temas ettikten sonra ise ellerimizi yıkamak, bize geçebilecek mikroplardan korunmamızı sağlar. Yani el yıkamak hem karşılıklı bir koruma kalkanı gibidir hem de hastalıkların yayılmasını önler.

Doğru el yıkama nasıl olmalı?

Ellerimizi en az 20 saniye boyunca yıkamak, doğru el yıkamanın en önemli kuralıdır. Tabii ki mutlaka su ve sabun kullanmalıyız. Aşağıda doğru el yıkama tekniğini şekillerle açıkladık.

Ellerinizi hiç kuru yer kalmayacak şekilde ıslatın.

Bir miktar sabun alın.

Avuç içlerini birbirine sürterek sabunu köpürtün.

Parmakları birbiri içine geçirerek aralarını temizleyin.

Parmakları birbirine sıkıca ke-netleyin ve ovun.

Bir elinizin baş parmağını diğer elinizle tutun ve dairesel hareketlerle ovun. Aynı işlemi diğer baş parmak için tekrarlayın.

Bir elinizin parmak uçlarıyla diğer elinizin avuç kısmını ovun. Aynı işlemi diğer elin parmak uçlarıyla tekrarlayın.

Bileklerinizi dairesel hareketlerle ovun.

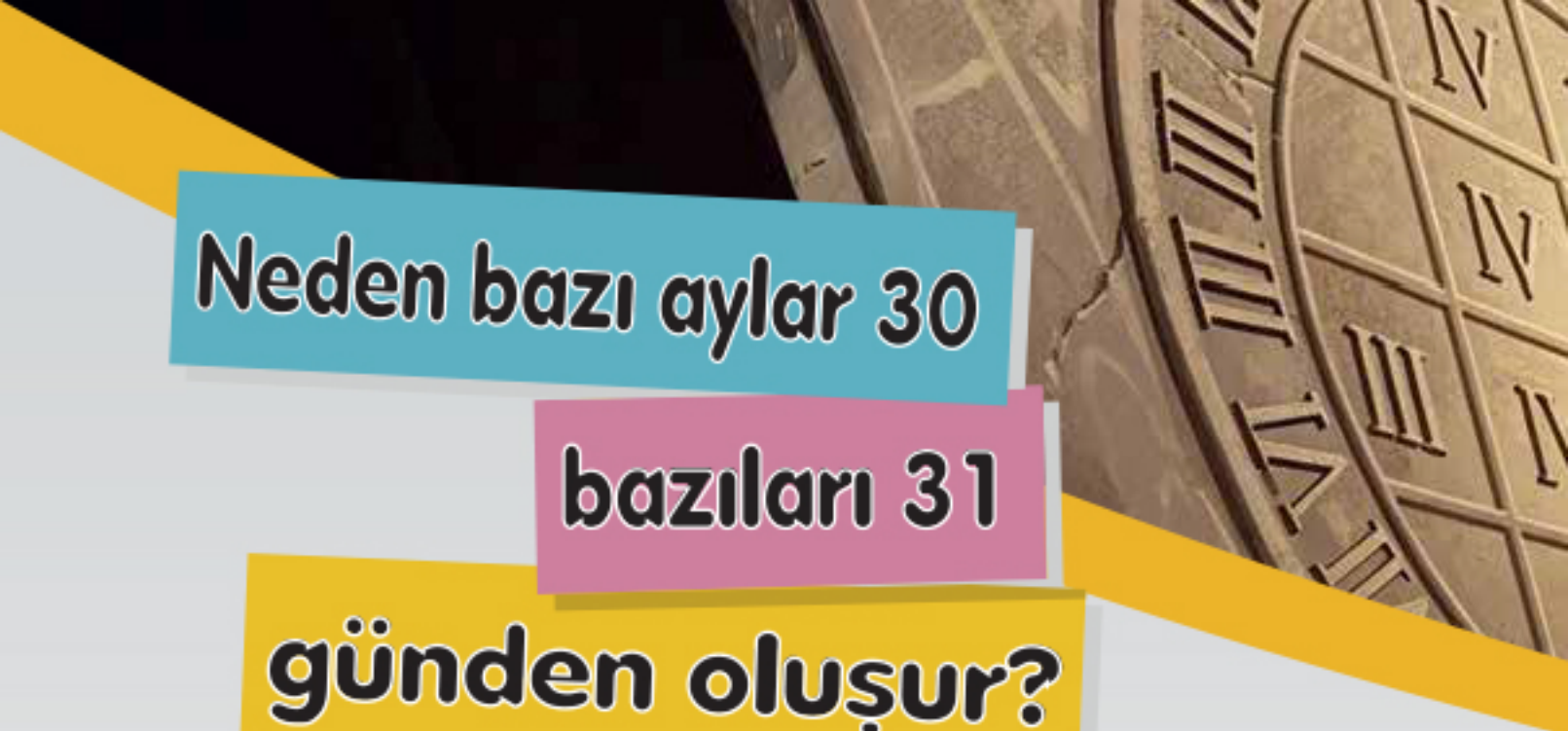
Ellerinizi güzelce durulayın.

İyice kurulayın.

Ellerinizi doğru yıkayıp yıkamadığınızla ilgili minik bir deney yapmak ister misiniz?

Neden bazı aylar 30

bazıları 31

günden oluşur?

Bir yıldaki ayları düşündüğünüzde kafanız karıştı mı hiç? Mesela Şubat ayı neden 28 veya 29 gün sürer? Yılın 7 ayı 31 gün iken 4 ayı 30 gündür?

Öncelikle ay kavramını açıklayalım. Aylar, dünyanın uydusu olan Ay'ın dönüş hareketlerine göre oluşturulmuş. Yani Ay'ın Dünya'nın etrafını bir kere dolması 1 aya yakın sürüyor. Aslında 29,5 gün sürüyor. Hâlâ ay takvimini kullanıyor olsaydık bir yıl 354 günden ($29,5 \times 12 = 354$) oluşurdu. Halbuki Dünya'nın Güneş etrafındaki dönüşü, yani 1 yıl 365 gün 6 saattir. 365 gün 29,5 güne tam olarak bölünmediği için eski insanlar bazı ayları 30 gün, bazı ayları ise 31 gün olarak düzenlemeye karar vermiş.

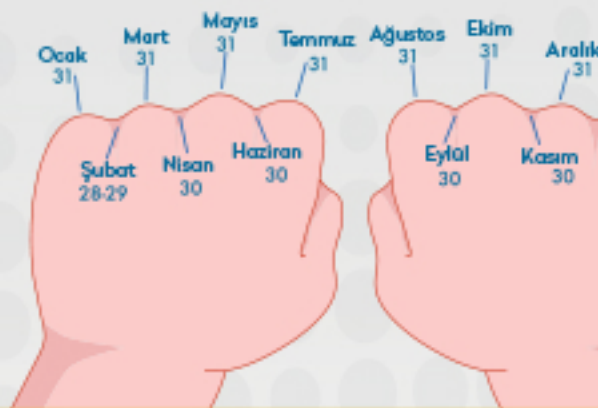
Peki Şubat neden en kısa ay? Bu da Roma İmparatorluğu ile ilgili. Eski Romalılar 10 aylık bir takvim kullanırlardı ve mart birinci ay, aralık ise onuncu aydı. Romalılar için mart çok önemliydi. Bunun birinci nedeni bu ayda doğanın uyanmasıydı. Yani kış bitiyor, toprak ısınıyor, bitkiler yeşeriyor, hayvanlar doğaya çıkıyordu. Ayrıca Romalılar savaşçı bir imparatorluktu ve kışın sefer yapmazlardı. Yani mart ordunun da uyanış ayıydı.

Ancak 10 aylık takvim 305 gün sürüyor, yılın ilk ayı marta 60 gün kalıyordu. Bu nedenle Romalılar yılın sonuna ocak ve şubat aylarını eklediler. Yıl mart ayıyla başlıyor şubat ayıyla sonlanıyordu. Romalı asker ve lider Jül Sezar vefat ettiğinde, Romalılar onun doğduğu ayı (Temmuz-July) onurlandırmak için şubat-

tan 1 gün alıp temmuza eklediler. Roma İmparatoru Augustus, MS 14 yılında Ağustos ayında vefat ettiğinde yine o ayı onurlandırmak için şubattan gün aldılar. Böylece temmuz ve ağustos art

arda 31 gün sürerken şubat 28 gün olarak kaldı. 1 yıllık zaman diliminden kalan 6 saat ise şubata eklenmek suretiyle bu ayın 29 gün olması (4 yılda bir) sağlandı.

Hangi ayların 30, hangilerinin 31 gün sürdüğünü ezberlemek zor geliyorsa yumruk yöntemini kullanın. İki elinizi yumruk yapıp yan yana getirin. Sol baştaki çıkıntı ocak olsun ve sırayla ayları sayın. Tüm çıkıntılar 31 gün süren ayları, tüm çukurlar 30 gün süren ayları gösterir. Şubatin 28 veya 29 gün olduğunu unutmayın.

AY'IN SIRLARI

Dünyamızın uydusu olan Ay, geceleri gökyüzünü aydınlatan en yakın gök cisimidir. Ama aslında kendi ışığı yoktur. Güneş'ten gelen ışığı yansıttığı için parlar. Ay, çok eski zamanlardan beri insanların ilgisini çekmiştir. Düşünsenize, çok çok yukarılarda geceleri parlayan kocaman bir cisim... Kim merak etmez ki? İnsanlar binlerce yıl boyunca Ay'ın gizemini çözmek istemiş ve bazı bilgilere ulaşabilmişler. Yani Ay'la ilgili pek çok konu sır olmaktan çıkmış. Belki bir gün insanlar orada yaşayabilecek!

Biricik uydumuzla ilgili neleri merak ediyorsunuz? Biz merak ettiklerimizin cevabını bulduk ve sizinle paylaşmak istedik.

Ay'ın karanlık yüzü ne demek?

Ay, Dünya'nın etrafında dönerken bize hep aynı yüzünü gösterir. Görmediğimiz tarafa "Ay'ın karanlık yüzü" veya "Ay'ın uzak tarafı" denir. Ama aslında orası da karanlık değildir. Ay, Güneş'ten her zaman ışık alır; sadece biz o tarafını göremeyiz.

Ay'daki çukurlar nasıl oluştu?

Açık bir gecede Ay'a baktığınızda yüzeyinde çukurlar görürsünüz. Bu çukurlara krater denir. Bugüne kadar yapılan uzay araştırmaları, kraterlerin meteor veya asteroit çarpması nedeniyle oluştuğunu gösteriyor.

Ay'da bir gün kaç saat sürer?

Ay'da zaman bizimkinden birazcık farklı işler. Ay günü 24 saat 50 dakikadır. Yani, bizim 24 saatlik sistemimizden 50 dakika daha uzundur. Ay, dünyanın kendi eksenini etrafında döndüğü yönün aynısı yönde dünya etrafında döner.

Ay'a kaç insan gitti?

Şimdiye kadar 12 astronotun Ay'a ayak bastığı bilinir. İlk kez 1969 yılında Neil Armstrong'un gittiği kabul edilir. 1972'den beri Ay'a insan gönderilmiyor ancak uzay bilimiyle ilgili kuruluşlar insansız araçlarla Ay yüzeyinde hâlâ araştırma yapıyor.

Ay'da hava sıcaklığı kaç derecede?

Ay'ın ekzosferi, Güneş'in enerjisini hapsetmek veya yaymak için çok yetersizdir. Bu nedenle Ay'ın Güneş gören kısımları ile görmeyen kısımları arasındaki sıcaklık farkı büyüktür. Güneş alma durumuna göre sıcaklık 120°C'nin üzerine çıkabilir veya -130°C'nin altına inebilir.

Ay'da su var mı?

Bilim insanları yüzyıllar boyunca Ay'da su olup olmadığını tartıştılar. Nihayet 2020 yılında, toz ve minerallerin içinde hapsolmuş su moleküllerine rastladılar. Ay'ın soğuk yüzeylerinde daha çok su bulunduğu da tespit edildi. Ancak Ay'daki su miktan çok ama çok az. Sahra Çölü'nde bile Ay'dakinin 100 katı kadar su bulunduğu tahmin ediliyor.

Vatan Aşığı Bir Şair

Mehmet Âkif Ersoy

Millî şairimiz, hepimizin kalbinde çok özel bir yere sahip olan Mehmet Âkif Ersoy, 1873 yılında, Osmanlı İmparatorluğu son dönemini yaşarken dünyaya geldi. Doğduğu yıllarda ve gençliğinde İmparatorluk sürekli toprak kaybediyordu. 93 Harbi, Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve bunların öncesince meydana gelen pek çok savaş ve olay ordumuzu güçsüzleştirmiş, halkımızı yoksulluk içinde bırakmıştı. I. Dünya Savaşı sonunda düşman as-

Mehmet Âkif Ersoy'u millî şairimiz olarak tanırız ama onun aslında Türkiye'nin ilk veteriner hekimlerinden olduğunu biliyor musunuz? İstanbul'daki Tarım ve Veterinerlik Okulu'nu 1893 yılında birincilikle bitirmiş.

Mehmet Âkif Ersoy sade bir yaşam sürdü. Yardımsever ve alçakgönüllüydü. Hem İstiklâl Marşımızı hem de diğer pek çok şiirini Altındağ Ankara'da bulunan tek göz odalı evinde yazdı. Bu ev günümüzde müze olarak ziyarete açık bulunuyor.

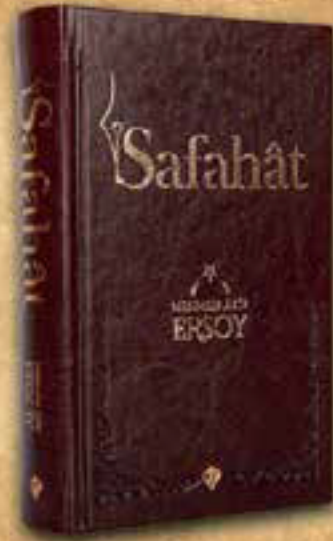
kerleri yurdumuzun dört bir yanını işgal etmişti. Bu, gerçek bir vatansever olan Âkif için yürek yakıcıydı.

Kurtuluş Savaşı devam ederken Âkif, milletimizin bağımsızlık mücadelesine sessiz kalmadı. İşgallerin haksızlığını anlatmak ve halkı bilinçlendirmek için İstanbul'dan Anadolu'ya geldi. Büyük Millet Meclisi'nde Burdur milletvekili olarak hizmet etti. Yüreğiyle olduğu kadar kalemıyla de halka destek verdi. Askerlerimizi yüreklendirmek için "Ordunun Duası" adlı şiiri yazdı.

Mehmet Âkif Ersoy'un Türkiye Cumhuriyeti'yle birlikte sonsuza kadar yaşayacak mirası İstiklâl Marşı'dır. 25 Ekim 1920 tarihinde *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesinde millî marş yazımı konusunda bir ilan yayımlandı. 500 lira ödül verilecekti. Bu ilana yüzlerce kişi başvurdu. Ancak hiçbirisi yeterince coşku uyandırıcı değildi. Mehmet Âkif Ersoy, bir yarışma açıldığını duyduğunda önce bu yarışmaya katılmak istemedi. Çünkü yarışmayı kazanana para ödülü verilecekti. Âkif, milletin bağımsızlığıyla ilgili bir şiiri para için yazmayı doğru bulmadı. Ona göre bu,

kalpten gelen bir duyguydu; vatan sevgisi parayla ölçülemezdi. Fakat dönemin Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey, Âkif'e bir mektup gönderdi. Mektubunda yazılacak eserin vatanı yüceltmeyi amaçladığını, kazanılan ödülün ise istenirse hayır işlerine bağışlanabileceğini söyledi. Bunun üzerine Mehmet Âkif ikna oldu. Ankara'daki evinde, 10 günde İstiklâl Marşı'nı yazdı. Marşın sözleri Büyük Millet Meclisi'nde okunduğunda dakikalarca alkışlandı. 12 Mart 1921'de İstiklâl Marşı Meclis'te kabul edildi.

Mehmet Âkif, vatanına olan sevgisini kelimelere döktü, o kelimelerden bir millet umutlandı ve uyandı. Bugün İstiklâl Marşı'nı her söylediğimizde Âkif'in kalbindeki o duyguyu hissederiz: "Allah bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırmasın."

Safahat Mehmet Âkif Ersoy'un 1911 ile 1933 yılları arasında yazdığı şiirleri topladığı eseridir. Türkiye'nin en çok okunan kitaplarından biridir. Bu kitapta İstiklâl Marşımız yer almaz. Çünkü Âkif onu milletimize armağan ettiğini söylemiştir.

Mehmet Âkif Ersoy 27 Aralık 1936 tarihinde İstanbul'da hayata gözlerini yumdu. 20-27 Aralık günlerini kapsayan "Mehmet Âkif Ersoy'u Anma Haftası"nda millî şairimiz saygıyla yâd edilir.

Resmî Gazete'de yayımlanan İstiklâl Marşı metni.

Cumhuriyet'in kalbi

ANKARA

Mustafa Kemal Atatürk, 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya geldiğinde 3000 atlı, 700 yaya seymen ve binlerce Ankaralı onu karşılamıştı. Tüm yurdumuz işgal altındayken Atatürk, Ankaralıların vatansever ve dayanışmacı ruhundan çok etkilenmişti. Coğrafi olarak ortada bulunması, dolayısıyla tüm yurtla kolay iletişim sağlanabilecek olması nedeniyle de Atatürk, Kurutuluş Savaşı'nın da Ankara'dan yürütülmesi gerektiğini düşündü.

Millî Mücadelemiz sırasında Ankara bir merkezdi ancak 13 Ekim 1923 yılında resmî olarak Türkiye'nin başkenti oldu. Cumhuriyet, Ankara'nın başkent oluşundan tam 16 gün sonra ilan edildi. Ankara'nın başkent olması, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin yeniden doğuşunun ilk adımıydı.

Ankara'nın başkent oluşu ve Cumhuriyet Bayramımız kutlu olsun!

Gerçek olmuş bir masal

Endülüs

Bu yazıya "bir varmış bir yokmuş..." diye başlasak yeridir. Çünkü masal gibi bir yeri anlatacağız: Endülüs.

Günümüzde İspanya'nın güneyinde yer alan Endülüs bölgesi, çok eskiden birçok kültürün bir araya geldiği bir yermiş. 700'lü yıllarda bölgeyi Araplar fethetmiş. Araplar burada neredeyse 1000 yıl hüküm sürmüştür. Çok kültürlü olmasının da etkisiyle Endülüs bilimin, sanatın ve mimarinin kalbi haline gelmiştir.

Endülüs bölgesinde yer alan Sevilla, Córdoba, Granada gibi yerler İspanya'nın en turistik şehirlerinden. Çünkü İslam sanat ve mimarisi şehirdeki en önemli yapılarda hâlâ varlığını koruyor. Bunlardan biri Granada'da yer alan Elhamra Sarayı. Burası bir saraydan ziyade şehir gibi. İçinde krallık sarayları, askerî yapılar, camiler, avlular, bahçeler ve çeşmeler var. Her köşesi zarif işlemler, renkli çiniler, mermer

Elhamra Sarayı

Kurtuba Camii

sütunlar ve geometrik desenlerle süslenmiş. Buradaki Aslanlı Avlu, yapının en popüler bölümlerinden biri. Sarayın içindeki su sesi ise huzur veren bir atmosfer yaratıyor. Elhamra Sarayı, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bulunuyor.

Liste'de yer alan başka şaheser ise Kurtuba Camii. Cordoba şehrinde yer alan

bu yapı İslam mimarisinin en görkemli eserlerinden biri kabul ediliyor. Camiye girildiğinde kırmızı-beyaz kemerlerle süslü yüzlerce sütun dikkat çekiyor. 785 yılında yapımına başlanmış Kurtuba Camii şehrin zenginliğini ve kültürel gücünü yansıtan en önemli yapılardan biri. Müslümanlar bölgeden ayrıldıktan sonra bu camii katedrale dönüştürülmüş.

Sevilla'daki Alcazar Sarayı da Endülüs bölgesinin en güzel ve etkileyici yapılarından. 10. yüzyılda Müslüman yöneticiler tarafından yapımına başlanan saray, yüzyıllar içerisinde yeni bölümler eklenerek farklı kültürlerin el ele verdiği bir sanat eseri haline gelmiş. Renkli çinilerle kaplı duvarlarla, oyma taş süslemelerle ve göz alıcı kemerlerle bu saray İslam mimarisinin en güzel örneklerinden biri.

Günümüzde Endülüs'te İslam kültürünün izleri daha çok eski binalarda, sa-

Gazpacho

Pestinos

Alcazar Sarayı

raylarda ve cami kalıntılarında görü-
lüyor. Bu etkiyi mutfakta da görmek
mümkün. O dönemin baharat kullanı-
mı, tatlı çeşitleri ve yemek alışkanlıkları,
günümüz İspanyol mutfağının önemli
bir kolunu oluşturmuş. Şeker, Endülüs
bölgeseine 10. yüzyılda Müslümanlar ta-
rafından getirilmiş. Bölgede en çok sevi-
len tatlı ise hamurun kızartılıp bal veya
şekerle kaplanmasıyla yapılan "pesti-
nos". Bölgede "gazpacho" adlı çorba da
çok meşhur. Sebzelerle, ama genellikle
domatesle hazırlanan bu çorbaya sarı-
msak, sirke ve ekmek de katılır.

Endülüs sadece mimarisiyle, insanla-
rıyla, mutfağıyla değil doğasıyla da bir
renkler ülkesi. Portakal, limon ve zeytin
ağaçları, masmavi kıyıları, bembeyaz
karlarla kaplı dağları, pırıl pırıl güneşiyle
Akdeniz'in huzurunu yansıtır.

Endülüs bölgesine portakal ağaçları Müslümanlar tarafından getirilmiştir. Bölgedeki neredeyse her sokakta portakal ağaçları bulunur. Bunların bir kısmı yenilecek kadar tatlı olmasa da kabuklarından parfüm, kolonya ve reçel yapılır.

Şifreli Fıkra

Nasreddin Hoca'yı hepimiz tanıyoruz değil mi? Türk kültürünün en sevilen ve en bilge karakterlerinden biridir. Hem güldürür hem düşündürür. Bu sayımızda bir Nasreddin Hoca fıkrasına yer verdik. Ama şifreli bir biçimde... Hangi fıkra olduğunu bulabilir misiniz?

NASREDDİN HOCA DEN E GİDERKEN GEVEZE
 LA ŞILAŞIR: "HO , AZ ÖNCE BURADAN
 GÖTÜRÜYORLARDI." HOCA CEVAPLAR: "GİDERSE GİT-
SİN, BANA NE IN SINDAN!" BU SEFER : "YOK HO
 SİZİN E GİDİYORDU." DER.
ÖFKELENEN HOCA: "BE , GİDERSE GİTSİN, BİZİM E
GİDEN DAN SANA NE?"

Cevap: Nasreddin Hoca camiden eve doğru giderken geveze bir adamla karşılaşır: "Hocam, az önce buradan bir tepsi bakiyaya götürüyorlardı. Hoca cevaplar: "Giderse gitsin, bana ne elin bakiyavarsındır. Bu sefer adam: "Yok Hocam, bakiyaya sizin eve gidiyordu" der. Öfkelenen Hoca: "Be adam, giderse gitsin, bizim eve giden bakiyadan sana ne?"

Bil Bakalım Vücudumuz!

Anne Royer

İnsan vücudu gizemli bir kutu gibi değil mi? Sayamayacağımız kadar çok hücre sistemli bir şekilde hiç durmadan çalışıyor ve mükemmel işler başarıyor. *Bil Bakalım Vücudumuz!* kitabı, bu gizemli dünyayı çocuklara hem eğlenceli hem de öğretici bir şekilde tanıtıyor. "Vücudun en büyük organı hangisidir? Aort nedir? Ateş yararlı mıdır?" gibi tam 212 soruyla çocukların, insan bedeninin ne kadar değerli bir armağan olduğunu fark etmelerini sağlıyor. Organlar ve İskelet; Hareket Halindeki Vücut; Doğum, Büyüme ve Gelişme; Sağlık olmak üzere 4 bölümden oluşan kitap, içindeki çıkartmalarla okumayı daha eğlenceli hale getiriyor.

İbi: Uzay Görevi

Meraklı ve cesur kahramanımız İbi, karşımıza yine eğlenceli bir animasyon filmiyle çıkıyor. Tabii ki arkadaşları Tosi, Hoppa ve diğerleri de yanında. Ekip bu kez kendini uzayın derinliklerinde buluyor. Yıldızlar ve gezegenler arasında seyahat eden İbi ile arkadaşları, bir kaza sonucu başka bir galaksiye düşüyorlar. Burada iki farklı robot ırkının bir kavgasına tanık oluyorlar. Kavgayı durdurmak ve barışı sağlamak için büyük bir sorumluluk üstleniyorlar. "İbi: Uzay Görevi" tempolu sahneleriyle yine bize büyük heyecan yaşıyor.

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

Elektriği ve suyu boşa harcamama.
İhtiyacın kadar al.
Yiyecekleri israf etme.
Eşyalarına iyi bak.
Geri dönüştür.

9 Necatibey Caddesi No: 112 06100 Bakanlıklar/ANKARA
444 0 873
© tsekurumsal
TSEKurumsal

